

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS ĮSTATYMO NR. VIII-2043
2, 10, 13, 33 STRAIPSNIŲ IR 1 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 10, 13, 33 straipsnių ir 1 priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SEAKĮ projektas) parengtas siekiant papildyti Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymą (toliau – Įstatymas) tam tikromis nuostatomis, kurios bus taikomos naujų kategorijų T_{1b}, T_{2b}, T_{3b}, T_{4.1b}, T_{4.2b}, ir T_{4.3b} ratiniams traktoriams. SEAKĮ projektu yra įgyvendinama 2021 m. birželio 29 d. Komisijos deleguotoji direktyva (ES) 2021/1716, kuria dėl transporto priemonių kategorijų pavadinimų pakeitimų, padarytų iš dalies keičiant tipo patvirtinimo teisės aktus, iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/47/ES (toliau – Direktyva (ES) 2021/1716).

Minima 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/47/ES dėl Sąjungoje važinėjančių komercinių transporto priemonių techninio patikrinimo kelyje, kuria panaikinama Direktyva 2000/30/EB (toliau – Direktyva 2014/47/ES), taikoma jos 2 straipsnio 1 dalyje išvardytų kategorijų komercinėms transporto priemonėms, įskaitant T₅ kategorijos ratinius traktorių, kurie dažniausiai naudojami viešuosiuose keliuose vežimams už atlygį ir kurių didžiausias projektinis greitis yra didesnis kaip 40 km/h. T₅ ratinių traktorių kategorija buvo apibrėžta 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/37/EB dėl žemės ar miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir keičiamos velkamosios įrangos, jų sistemų, sudėtinių dalių ir atskirų techninių mazgų tipo patvirtinimo ir panaikinanti Direktyvą 74/150/EEB (toliau – Direktyva 2003/37/EB). Tačiau 2013 m. vasario 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 167/2013 dėl žemės ir miškų ūkio transporto priemonių patvirtinimo ir rinkos priežiūros panaikinus Direktyvą 2003/37/EB, pasikeitė traktorių kategorijų pavadinimai ir vietoj T₅ kategorijos ratinio traktoriaus atsirado naujos T_{1b}, T_{2b}, T_{3b}, T_{4.1b}, T_{4.2b}, ir T_{4.3b} ratinių traktorių kategorijos, kur indeksas „b“ žymi visus ratinius traktorių, kurių didžiausias projektinis greitis didesnis kaip 40 km/h. Atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 2014/47/ES 2 straipsnio 1 punkte nurodyta traktoriaus T₅ kategorija yra pakeista, atsirado poreikis tikslinti tam tikras Įstatymo nuostatas dėl važinėjančių komercinių transporto priemonių, įskaitant ratinius traktorių, techninio patikrinimo kelyje reglamentavimo.

Pažymėtina, kad priėmus Direktyvą (ES) 2021/1716, iš dalies yra keičiama Direktyva 2014/47/ES. Atsižvelgiant į tai, tikslinga pakeisti Įstatymo 1 priedą ir prie paminėtos keičiamos direktyvos nurodyti jos paskutinį pakeitimą, taip pat peržiūrėti visas kitas šiame priede esančias nuorodas į Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktus ir jas atnaujinti.

Atsižvelgiant į tai, kad SEAKĮ projektu dėl naujų T_{1b}, T_{2b}, T_{3b}, T_{4.1b}, T_{4.2b}, ir T_{4.3b} ratinių traktorių kategorijų yra keičiama Įstatymo 13 straipsnio 5 dalis, šioje dalyje siūloma numatyti pareigą traktoriaus, savaeigės mašinos vairuotojams su savimi turėti ir tikrinančio pareigūno reikalavimu pateikti galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti traktorių ir (ar) savaeigės mašinas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

SEAKĮ projektą parengė Susisiekimo ministerijos Kelių ir oro transporto politikos grupės (vadovas Vladislav Kondratovič, tel. 239 3867, el. p. vladislav.kondratovic@sumin.lt) patarėjas Gintaras Pilipavičius (tel. 239 3856, el. p. gintaras.pilipavicius@sumin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu pagal Įstatymo 2 straipsnio 71 dalyje, 10 straipsnio 9 dalies 6 punkte, 13 straipsnio 5 dalyje ir 33 straipsnio 3 ir 7 dalyse įtvirtintas nuostatas policijos ir (ar) Lietuvos transporto saugos administracijos pareigūnai įpareigoti, be kita ko, atlikti T₅ kategorijos ratinių traktorių, kurie dažniausiai naudojami viešuosiuose keliuose vežimams už atlygį ir kurių didžiausias projektinis greitis yra didesnis kaip 40 km/h, techninės būklės, krovinio išdėstymo ir (ar) pritvirtinimo patikrinimus kelyje, o jų metu nustačius didelį ir (ar) pavojingą trūkumą uždrausti

toliau važiuoti ir laikinai paimti šio traktoriaus registracijos dokumentus, kol bus pašalinti nustatyti trūkumai. Šių T₅ kategorijos traktorių vairuotojams, vykdančioms minėtus vežimus, nustatyta pareiga pateikti tikrinantiems pareigūnams tam tikrus dokumentus (techninio patikrinimo ataskaitą, transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo liudijimą (polisą) ir kt.). Taip pat Vyriausybė arba jos įgaliota institucija įpareigota nustatyti, be kita ko, šių traktorių techninių patikrinimų organizavimo Lietuvos Respublikos keliuose taisykles.

Šiomis Įstatymo nuostatomis yra įgyvendinta Direktyva 2014/47/ES.

Pažymėtina, kad pagal 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/45/ES dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų periodinės techninės apžiūros, kuria panaikinama Direktyva 2009/40/EB (toliau – Direktyva 2014/45/ES) ir kuria nustatomi viešuosiuose keliuose naudojamų transporto priemonių periodinės techninės apžiūros minimalūs reikalavimai, 2 straipsnio 1 dalį ši direktyva, be kito ko, taikoma T₅ kategorijos ratiniams traktoriams, kurie daugiausia naudojami viešuosiuose keliuose ir kurių didžiausias projektinis greitis yra didesnis kaip 40 km/val. Priėmus Direktyvą (ES) 2021/1716, buvo pakeista (išplėsta) Direktyvos 2014/45/ES taikymo sritis, tai yra dabar vietoj T₅ kategorijos ratinių traktorių turės būti taikoma T_{1b}, T_{2b}, T_{3b}, T_{4.1b}, T_{4.2b}, ir T_{4.3b} kategorijų ratiniams traktoriams.

Šiuo metu pagal Įstatymo 13 straipsnio 5 dalį tiek motorinės transporto priemonės, tiek traktoriaus ir savaeigės mašinos vairuotojams nustatyta pareiga turėti ir tikrinančio pareigūno reikalavimu pateikti galiojantį vairuotojo pažymėjimą, tačiau pagal Įstatymo 2 straipsnio 93 dalyje įtvirtintos sąvokos „vairuotojo pažymėjimas“ apibrėžtį vairuotojo pažymėjimas suprantamas kaip teisės aktų nustatyta tvarka išduodamas dokumentas, kuriuo patvirtinama asmens teisė vairuoti tam tikros kategorijos motorinę transporto priemonę (motorines transporto priemones), o traktoriai ir savaeigės mašinos pagal Įstatymo 2 straipsnio 36 dalyje įtvirtintos sąvokos „motorinė transporto priemonė“ apibrėžtį prie motorinių transporto priemonių nepriskiriami. Todėl pasitaiko atveju, kai traktoriaus arba savaeigės mašinos vairuotojas tiesiogiai supranta minėtą įstatymo nuostatą ir tikrinantiems pareigūnams vietoj traktorininko pažymėjimo pateikia vairuotojo pažymėjimą.

Įstatymo 1 priede esančios tam tikros nuorodos yra neaktualios, pavyzdžiui 1, 5 ir 8 punktuose nurodyti ES teisės aktai yra panaikinti atitinkamai reglamentais, o 3 punkte nurodytas ES teisės aktas pakeistas kitu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atsižvelgiant į tai, kad Reglamentu (ES) Nr. 167/2013 buvo atnaujinti (pakeisti) traktorių kategorijų pavadinimai – atsirado naujos T_{1b}, T_{2b}, T_{3b}, T_{4.1b}, T_{4.2b} ir T_{4.3b} ratinių traktorių kategorijos, SEAKI projektu siūloma atitinkamai papildyti šias Įstatymo nuostatas:

- dėl sąvokos „techninis patikrinimas kelyje“ apibrėžties;
- dėl įgaliojimų tikrinantiems pareigūnams atliekant komercinio transporto techninį patikrinimą kelyje;
- dėl techninių patikrinimų organizavimo Lietuvos Respublikos keliuose taisyklių nustatymo;
- dėl reikalavimų ratinių traktorių vairuotojams pateikti atitinkamus dokumentus techninių patikrinimų metu.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad galiojančios Įstatymo nuostatos dėl techninio patikrinimo kelyje turėtų ir toliau galioti T₅ kategorijos ratiniams traktoriams, kurie dažniausiai naudojami viešuosiuose keliuose vežimams už atlygį ir kurių didžiausias projektinis greitis yra didesnis kaip 40 km/h. Valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis, Lietuvos Respublikos traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registre yra įregistruota 2 811 vnt. T₅ kategorijos traktorių, todėl ir toliau išlieka tikimybė, kad jie gali būti naudojami viešuosiuose keliuose vežimams už atlygį.

SEAKI projektu siūloma patikslinti Įstatymo 13 straipsnio 5 dalį, taip pat numatyti pareigą traktoriaus, savaeigės mašinos vairuotojams su savimi turėti ir tikrinančio pareigūno reikalavimu pateikti galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti traktorius ir (ar) savaeigės mašinas.

Įstatymo 1 priede esančias nuorodas siūloma išdėstyti nauja redakcija atliekant redakcinius pakeitimus, t. y. išbraukti tuos teisės aktus, kurie buvo panaikinti atitinkamais reglamentais, kurių nuostatos yra tiesioginio taikymo ir neįgyvendinamos keičiamu įstatymu, atsisakyti nuorodų į oficialius ES teisės aktų paskelbimo šaltinius, o prie Direktyvos 2014/47/ES nurodyt paskutinį jos pakeitimą.

SEAKĮ projektu bus įgyvendinta Direktyva (ES) 2021/1716, nustatytos vienodos Europos Sąjungoje nuostatos dėl komercinio transporto techninio patikrinimo keliuose ir aiškiai nustatyta, kokius dokumentus turi pateikti vairuotojas tikrinančiam pareigūnui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu). Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Laukiami teigiami rezultatai aptarti 4 punkto paskutinėje pastraipoje. Priėmus SEAKĮ projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

SEAKĮ projektas užtikrins vienodas verslo sąlygas ūkio subjektams dėl taikomų komercinių transporto priemonių techninio patikrinimo kelyje reikalavimų.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

SEAKĮ projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus SEAKĮ projektą, nereikės priimti kitų įstatymų, jų keisti ar pripažinti netekusiais galios.

10. Ar įstatymo projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

SEAKĮ projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. SEAKĮ projekte teikiama sąvoka ir jos apibrėžtis įvertintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

SEAKĮ projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos teisei neprieštarauja.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo įgyvendinamųjų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti

Iki įstatymo įsigaliojimo Vyriausybė arba jos įgaliotos institucijos, taip pat kitos institucijos atitinkamai turės pakeisti:

1) M₂, M₃, N₂, N₃, O₃ ir O₄ klasių kelių transporto priemonių ir T₅ kategorijos ratinių traktorių techninių patikrinimų organizavimo Lietuvos Respublikos keliuose taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 13 d. nutarimu Nr. 403 „Dėl M₂, M₃, N₂, N₃, O₃ ir O₄ klasių kelių transporto priemonių ir T₅ kategorijos ratinių traktorių techninių patikrinimų organizavimo Lietuvos Respublikos keliuose taisyklių patvirtinimo“ (projektą parengs Susisiekimo ministerija);

2) Kelių eismo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“ (projektą parengs Susisiekimo ministerija);

3) Transporto priemonių techninių patikrinimų atlikimo Lietuvos Respublikos keliuose tvarkos aprašą, patvirtintą Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos

viršininko 2012 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 2B-132 „Dėl Transporto priemonių techninių patikrinimų atlikimo Lietuvos Respublikos keliuose tvarkos aprašo patvirtinimo“;

4) Policijos pareigūnų veiksmų priimant sprendimus nušalinti nuo transporto priemonių vairavimo, priverstinai nuvežti transporto priemonę ir uždrausti toliau važiuoti tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 5-V-200 „Dėl Policijos pareigūnų veiksmų priimant sprendimus nušalinti nuo transporto priemonių vairavimo, priverstinai nuvežti transporto priemonę ir uždrausti toliau važiuoti tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Siekiant sklandaus Direktyvos (ES) 2021/1716 įgyvendinimo ir atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 2014/45/ES, kuria nustatomi viešuosiuose keliuose naudojamų transporto priemonių periodinės techninės apžiūros minimalūs reikalavimai, su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Direktyva (ES) 2021/1716, taikymo sritis apims T_{1b}, T_{2b}, T_{3b}, T_{4.1b}, T_{4.2b} ir T_{4.3b} kategorijų ratinius traktorius, kurie dažniausiai naudojami viešuosiuose keliuose vežimams už atlygį ir kurių didžiausias projektinis greitis yra didesnis kaip 40 km/h, būtina, kad iki įstatymo įsigaliojimo taip pat būtų pakeista Traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų bei jų priekabų techninės apžiūros tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. 207 „Dėl Traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų bei jų priekabų techninės apžiūros tvarkos“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės fondų lėšų įstatymo įgyvendinimas nereikalauja.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant SEAKĮ projektą, specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis

„Techniniai patikrinimai keliuose“, „ratiniai traktoriai“, „vežimas už atlygį“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.